

การศึกษาวิเคราะห์หลักชั้นตาวรรวัตรในพระพุทธศาสนาเถรวาท กับการอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน

พระบุญร่วม ปภาโร (ผ่านทอง)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาวิเคราะห์หลักชั้นตาวรรวัตรในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน เป็นวิจัยเชิงเอกสารโดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) ศึกษาชั้นตาวรรวัตรที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (๒) ศึกษาการอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน และ(๓) ประยุกต์หลักชั้นตาวรรวัตรในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๘ รูป/คน และศึกษาจากเอกสารแล้วนำมาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ชั้นตาวรรวัตรคือข้อปฏิบัติสำหรับใช้ในเรือนไฟของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อป้องกันและรักษาโรค สร้างภูมิคุ้มกันทำให้ร่างกายแข็งแรงและชั้นตาวรรวัตรนี้เกิดขึ้นโดยการทูลขอของหมอชีวกโกมารภัจจ์จากชั้นตาวรรวัตรในสมัยพุทธกาลได้พัฒนามาเป็นห้องอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพในเชิงพาณิชย์

แนวทางการประยุกต์หลักชั้นตาวรรวัตร คือการอบสมุนไพรในปัจจุบันควรดำเนินแนวทางที่เน้นในเชิงสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้คนเป็นหลักไม่ใช่เน้นที่ธุรกิจทางการเงิน ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้คนที่ยากจนมีโอกาสดูแลสุขภาพและรักษาสุขภาพของตนเองได้และการให้ความรู้ในการนวดตามแบบของชั้นตาวรรวัตรที่ผสมผสานกับสมุนไพรก็จะสามารถสร้างประสิทธิภาพในการอบสมุนไพรได้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ชั้นตาวรรวัตร, สมุนไพร, สุขภาพ, การอบสมุนไพร

Abstract

This research had three objectives 1) to study the Jantāgharavatara appeared in the scripture of Theravada Buddhism, 2) to study the herbal treatment for health in the present time, and 3) to apply the principle of Jantāgharavatara in Theravada Buddhism to the herbal treatment for health in the present time. The research was

studied by interviewing those involved, number 18/person, and then analyze the document. The findings were as follows.

The results showed that the Jantāgharavatara is the practice for the steaming room of the Bhikkhus in the Theravada Buddhism for prevent and treat disease, strengthen the body's immune. Jantāgharavatara was originated by a petition of JivakaKomarabhacca. Jantāgharavatara in the Buddha's time has developed a healthy commercial steam rooms.

Herbal steaming in the present time guidelines should continue to focus on helping people in social work and not the primarily focused on business. Which is can help people with poor prospects and maintain their health, and knowledge in the Jantatharavata's massage with a blend of herbs can be generated Herbal steam efficiency can be improved.

Keywords :Jantāgharavatara, Herbs, health, herbal steam.

๑. บทนำ

ชั้นตมพรวัตร คือ ข้อปฏิบัติที่ใช้ในเรือนไฟ เพื่อให้คณะสงฆ์ได้ออกกำลังกายและอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก โดยมีสาเหตุมาจากพระภิกษุได้อันอาหารอันประณีตหรือเป็นอาหารที่ปรุงอย่างดีแต่ไม่ได้ออกกำลังกายจึงทำให้เกิดโรคอ้วน (ร่างกายอ้วนขึ้น) อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคต่างๆตามมามีเห็นได้จากในสมัยครั้งพุทธกาลว่า “สมัยนั้นทายกทายิกาในกรุงสาวัตถีจัดตั้งภัตตาหารอันประณีตไว้ตามลำดับภิกษุฉันอาหารอันประณีตจนร่างกายอ้วนจึงมีอาพาธมากครั้งนั้นหมอชีวกโกมารภจมีธุระต้องเดินทางไปกรุงสาวัตถีเห็นภิกษุทั้งหลายมีร่างกายอ้วนมีอาพาธมากจึงไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคณที่ประทับครั้งถึงแล้วได้ถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคแล้วนั่งณที่อันควรได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่าพระพุทธานุญาตเข้าเวลานี้ภิกษุมีร่างกายอ้วนมีอาพาธมากขอประทานพระวโรกาสพระองค์ทรงอนุญาตที่จงดรมและเรือนไฟด้วยวิธีการอย่างนี้ภิกษุทั้งหลายจักมีอาพาธน้อย”^๑

จากการศึกษาจากพระไตรปิฎกพบว่าการดูแลรักษาร่างกายของพระภิกษุในสมัยพุทธกาลพระพุทธานุญาตได้วางแนวทางการปฏิบัติดูแลรักษาตนเองไว้ดังที่พระองค์

ทรงอนุญาตรักษาโรคคมด้วยการเข้ากระโจมรมเหงื่อโดยพระองค์ทรงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตการเข้ากระโจมเหงื่อ” เพื่อรักษาโรคคมและถ้ายังไม่หายพระพุทธานุญาตให้ทรงแนะนำวิธีใหม่ดังพุทธพจน์ว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตการรมด้วยใบไม้”^๒ ถ้ายังไม่หายอีกพระองค์ก็ทรงแนะนำไปอีกว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตการรมใหญ่ถ้ายังไม่หายอีกพระองค์ก็ทรงแนะนำไปอีกว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตน้ำต้มใบไม้ชนิดต่างๆ” ถ้ายังไม่หายอีกพระองค์ก็ทรงแนะนำต่อไปว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตอ่างน้ำ” ถ้ายังไม่หายอีกพระองค์ก็ทรงแนะนำไปอีกว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ระบายโลหิตออก”^๓ และถ้ายังไม่หายอีกพระองค์ก็ทรงแนะนำต่อไปว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ใช้เขาสัตว์ระบายโลหิตออก”^๔

พระพุทธานุญาตแนะนำวิธีการสร้างศาลาไฟหรือเรือนไฟแก่พระสาวกเพื่อเป็นการรักษาโรคคมมีใจความว่า “สมัยนั้นภิกษุทั้งหลายทำที่ตั้งเตาในที่ต่างๆทั่วบริเวณจึงสกปรกภิกษุทั้งหลายจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบพระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ทำ

^๑วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๖๗/๕๖.

^๒วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๖๗/๕๗.

^๓วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๖๗/๕๘.

^๔วิ.จ. (ไทย) ๗/๒๖๐/๓๓.

ศาลาไฟไว้ในที่สมควรด้านหนึ่ง” โรงไฟมีพื้นที่
 ต่ำน้ำท่วมถึงฯลฯพระผู้มีพระภาครับสั่งว่า
 “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ถมพื้นให้สูง” ดิน
 ที่ถมพังทลายฯลฯพระผู้มีพระภาคตรัสว่า
 “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ก่อคั่นกันดินที่ถม
 ๓ชนิดคือคั่นที่ทำด้วยอิฐคั่นที่ทำด้วยศิลาคั่นที่
 ทำด้วยไม้” ภิกษุทั้งหลายขึ้นลงยากฯลฯพระผู้มี
 พระภาคเจ้าตรัสรับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลายเรา
 อนุญาตบันได๓ชนิดคือบันไดอิฐบันไดศิลา
 บันไดไม้” เมื่อภิกษุทั้งหลายขึ้นลงพลัดตกลง
 มาฯลฯพระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุ
 ทั้งหลายเราอนุญาตราวสำหรับยึด” โรงไฟไม่
 มีบันประตู่ฯลฯพระผู้มีพระภาครับสั่งว่า
 “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตบานประตูกรอบ
 เชื้อหน้ารูปครกที่รับเดียวประตูหุ้มข้างบน
 สายยูไม้หัวลิงลิ้มกลอนช่องดาลช่องสำหรับชัก
 เชือกสำหรับชัก” ผงหย้าตกเคลื่อนที่ศาลาไฟ
 ฯลฯพระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 เราอนุญาตให้รื้อลงแล้วเอาดินโบกฉาบทั้ง
 ภายในภายนอกทำให้มีสีขาวให้มีสีดำให้มีสี
 งามไมเขียนลวดลายดอกไม้เขียนลวดลาย
 เถาวัลย์จักเป็นพื้นมังกรเขียนลวดลาย
 ดอกจอกราวจิ้วรสายระเดียง”^๕

เรือนไฟในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายเตา
 ผิงเป็นแนวทางการลดความอ้วนเพราะทำให้
 เหยื่อระบายออกมาไขมันก็ถูกจัดออกทำให้

^๕วิ.จู. (ไทย)๗/๓๐๒/๑๐๘.

ร่างกายเบาความอ้วนก็จะลดลงนับเป็นความรู้
 ทางแพทย์ที่น่าอัศจรรย์ในยุคนั้นปัจจุบันนิยม
 ใช้การอบไอน้ำด้วยสมุนไพรเพื่อลดความอ้วน^๖
 ในปัจจุบัน แม้ว่าความรู้ทางแพทย์จะมีการ
 วิวัฒนาการก้าวหน้าไปอย่างมาก ทั้งในด้าน
 ความรู้พื้นฐาน การวินิจฉัยโรค ตลอดจนแนว
 ทางการรักษา แต่โรคบางอย่างต้องอาศัยการ
 รักษาด้วยวิธีที่การอบสมุนไพร เช่น ผู้คลอดลูก
 ใหม่ต้องทำให้มดลูกเข้าอู่ ขับน้ำคาวปลา
 และอาการหอบหืด เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยมี
 ความสนใจที่จะศึกษา ชันตาขรวัดรใน
 พระพุทธศาสนาเถรวาทและการอบสมุนไพร
 ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อ
 ปฏิบัติตนป้องกันและรักษาโรคให้ถูกทาง ก็
 ก่อให้เกิดประโยชน์กับหมู่ภุมวลมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่ง
 ที่ทุกคนต่างปรารถนา คือ มีสุขภาพที่แข็งแรง

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ศึกษาชันตาขรวัดรที่ปรากฏใน
 คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๒.๒ศึกษาการอบสมุนไพรเพื่อ
 สุขภาพในปัจจุบัน

^๖เกศินีลิมบุญสืบหลาย,การศึกษาวิเคราะห์
 บทบาทหมอชีวกโกมารภัจที่ปรากฏในคัมภีร์
 พระพุทธศาสนา,วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
 มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย,๒๕๔๕).

๒.๓ ประยุกต์หลักชั้นตาวรรตใน
พระพุทธศาสนาเถรวาทกับการอบสมุนไพรร
เพื่อสุขภาพในปัจจุบัน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง
คุณภาพ (Quality Research) โดยมีขั้นตอน
การวิจัยดังต่อไปนี้

๓.๑ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้น
ปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา (Primary
Source) และข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ
(Secondary Source) ได้แก่ เอกสารงานวิจัย
หนังสือตำราและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
เรื่องนี้

๓.๒ รวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดย
การสัมภาษณ์และสังเกตสถานที่บริการการอบ
สมุนไพรรโดยจำแนกเป็นสถานที่ภายในวัด
จำนวน ๓ วัด และสถานที่ภายนอกวัด ๓ แห่ง โดย
ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่ดำเนินการให้บริการจาก
สถานที่ภายในวัดและสถานที่ภายนอกวัด
จำนวน ๖ รูป/คน สัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการ
จำนวน ๑๒ รูป/คน รวมทั้งหมดเป็น ๑๘ รูป/คน

๓.๓ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหา
งานวิจัยที่ต้องการทราบ

๓.๔ สรุปผลของการวิจัย และ
ข้อเสนอแนะ

๔. ผลการวิจัย

ชั้นตาวรรตคือข้อวัตรปฏิบัติที่ใช้ใน
เรือนไฟ ซึ่งเมื่อพระภิกษุสงฆ์ปฏิบัติตามก็จะ
สามารถช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรง ไม่เป็น
โรคอ้วน โรคผิวหนัง และทำให้จิตใจสงบไม่
วุ่นวายตลอดทั้งคณะสงฆ์ได้อยู่ร่วมกันอย่าง
ผาสุก มีความสามัคคีกันพร้อมใจกัน ส่วนการ
อบสมุนไพรรในปัจจุบัน มุ่งเน้นความงาม
และสร้างขึ้นเพื่อการนำไปสู่ระบบธุรกิจ

จากการศึกษาหลักการของชั้นตาวรร
ตและหลักการอบสมุนไพรรเพื่อสุขภาพใน
ปัจจุบันทำให้ได้พบแนวทางการประยุกต์หลัก
ของชั้นตาวรรตมาใช้ในการอบสมุนไพรรเพื่อ
สุขภาพในปัจจุบัน สร้างความมีประสิทธิภาพ
และเกิดประสิทธิผลโดยส่วนรวมสร้างสรรค์
สังคมให้อยู่กันอย่างสันติซึ่งไม่เน้นไปในทาง
ของธุรกิจอันเป็นสังคมแห่งทุนนิยมในการนำ
หลักการของชั้นตาวรรตมาประยุกต์ใช้จะ
ช่วยให้คนในสังคมทุกคนมีโอกาสดูแลสุขภาพ
ตนเองได้อย่างเสมอภาค

๕. สรุปและข้อเสนอแนะ

ชั้นตาวรรตที่พบในพระไตรปิฎก
คือข้อวัตรปฏิบัติในเรือนไฟเพื่อการประพฤ
ติชอบในการใช้เรือนไฟของพระภิกษุ^๗ เกิดขึ้น
โดยหมอชีวกโกมารภัจจ์เป็นผู้ทูลขอให้
พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตในการสร้างเรือนไฟ

^๗ดูรายละเอียดใน วิ.จุ (ไทย) ๗/๓๗๒/
๒๔๐.

โดยกราบทูลว่า “พระพุทธเจ้าข้าเวลานี้ภิกษุมีร่างกายอ่อนมีอาพาธมากขอประทานพระวโรกาสพระองค์ทรงอนุญาตให้จงกรมและเรือนไฟด้วยวิธีการอย่างนี้ภิกษุทั้งหลายจักมีอาพาธน้อย”^๘จากการทูลขอดังกล่าวพระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาตให้สร้างเรือนไฟและลักษณะการสร้างเรือนไฟในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสร้างเรือนไฟโดยประกอบไปด้วย ๑) ถมพื้นให้สูง ๒) ก่อคันทันดินที่ถมโดยใช้วัสดุ ๓ ชนิด คือ (๑) คันทึ่ทำด้วยอิฐ (๒) คันทึ่ทำด้วยศิลา (๓) คันทึ่ทำด้วยไม้ ภายหลังพระภิกษุขึ้นลงลำบากพระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้ใช้บันไดซึ่งลงโดยใช้วัสดุ ๓ ชนิด คือ (๑) บันไดอิฐ (๒) บันไดศิลา (๓) บันไดไม้ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้สร้างราวสำหรับยึดและห้องประกอบไปด้วย (๑) บานประตู (๒) กรอบเช็ดหน้า (๓) รุครกที่รับแดดยประตุ (๔) ห่วงข้างบน (๕) สายยู (๖) ไม้หัวลิง (๗) กลอน (๘) ลิ้ม (๙) ช่องดาล (๑๐) ช่องสำหรับชัก (๑๑) เชือกสำหรับชักถ้าเรือนไฟชำรุดพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ฉาบรอบๆ และให้สร้างช่องระบายควันพร้อมให้ตั้งเตาไฟไว้ด้านหนึ่งในเรือนไฟขนาดเล็กส่วนเรือนไฟขนาดใหญ่ให้ตั้งเตาไฟไว้ตรงกลาง^๙ เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้นแก่

ร่างกาย จึงได้นำสมุนไพรมาดมให้เกิดไอน้ำซึ่งสมุนไพรมันหมายถึงพืชที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยต่างๆ การใช้สมุนไพรรักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยต่างๆนี้จะต้องนำเอาสมุนไพร่ตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปมาผสมกันซึ่งเรียกว่า “ยา” ในตำรายานอกจากพืชสมุนไพรรแล้วอาจประกอบด้วยสัตว์และแร่ธาตุอีกด้วยเราเรียกพืชสัตว์หรือแร่ธาตุที่เป็นส่วนประกอบของยานี้ว่า “เภสัชวัตถุ” พืชเหล่านี้ถ้านำมาปรุงอาหารจะเรียกว่า “เครื่องเทศ”^{๑๐} บางครั้งการการอบกัไม่ต้องใช้สมุนไพร่ แต่เป็นการอบแห้งใช้สำหรับขับสารพิษขับสารเคมีออกมาทางเหงื่อเมื่อขับเหงื่อออกไปแล้วความร้อนก็กระตุ้นให้เลือดไหลเวียนทั่วร่างแล้วพาสารอาหารดีๆไปหล่อเลี้ยงผิวพรรณ^{๑๑}

เมื่ออบสมุนไพรรแล้วจะช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณดี รู้สึกผ่อนคลาย อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อรู้สึกผ่อนคลาย รักษาอาการปวดหัว ไมเกรน เหน็บชา ทำให้ผ่อนคลายรู้สึกกระชุ่มกระชวย ป้องกันโรคความอ้วน ระบบหมุนเวียนเลือดดี วัด

^{๑๐} ปัตตนาภิตาธรรม, ยาสุมไพรรักษาตามอาการตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ : ต้นธรรมสำนักพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒-๑๓.

^{๑๑} ปริยานุชวงศ์ตาแพง, อาบอบนวด, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ: ธิงคักกู๊ด, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

^๘ วิ.จู (ไทย) ๗/๒๖๐/๓๓.

^๙ ดูรายละเอียดใน วิ.จู (ไทย) ๗/๒๖๐/๓๕.

มดลูกเข้าอู่ ขับน้ำคาวปลา ลดไขมันส่วนเกิน ลดคลอเลสโตรอล ไม่ทำให้ผิวแห้ง ระบบทางเดินหายใจสะดวก หัวเข่าหายปวด เบาตัว เดินสะดวก หายใจคล่อง รักษาอาการปวดหัวเข่า เบาตัว หายปวดข้อ ปวดเมื่อย หายปวดหัว ไม่ค่อยเป็นหวัด ไม่ค่อยเป็นสิ่ว ระบบการไหลเวียนของเลือดเป็นปกติ หายจากอาการเหน็บชา อาการหอบหืดดีขึ้น ไม่ไอคลายเส้นเอ็น เจริญอาหาร หลับสบาย ลดไขมันอุดตันในเส้นเลือด ลดความดัน ไทปาร้าหักดีขึ้น ท่านที่เป็นโรคผิวหนังอยู่ จะเป็นโรคผิวหนังอะไรก็ตาม เมื่ออบสมุนไพรแล้ว ไอความร้อนของน้ำที่ผ่านการต้มพร้อมกับสมุนไพรที่ระเหยเอาตัวออกมาจะช่วยเรื่องโรคผิวหนังที่เกิดขึ้นกับตัวท่านสมุนไพรนั้นช่วยให้ท่านมีระบบการไหลเวียนของโลหิตดีขึ้น รักษารอยเหี่ยวย่นของใบหน้า สิว ฝ้า

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

เกศินีลัมบุญสืบหลาย,การศึกษาวิเคราะห์บทบาทหมอชีวกโกมารภัจที่ปรากฏในคัมภีร์

พระพุทธศาสนา,วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๕).

ปัทมดาภิธาธรรม, ยาสมุนไพรรักษาตามอาการตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า, พิมพ์ครั้งที่๑,

กรุงเทพฯ : ต้นธรรมสำนักพิมพ์, ๒๕๓๗.

ปรียานุวงศ์ตาแพง, อาบอบนวด, พิมพ์ครั้งที่๑, กรุงเทพฯ: อิงค์ก๊อด, ๒๕๕๓.

หน้าเป็นมัน สตรีหลังคลอด เมื่อได้มีการอบสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพของสตรีที่คลอดแล้วมีสุขภาพที่ดีขึ้น จากการเสียเลือดจะทำให้อาการอักเสบต่าง ๆ ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่วยทำให้จิตใจรู้สึกสดชื่นสบาย ผ่อนคลายจากความเครียด เบิกบานแจ่มใจ สุขภาพจิตดีขึ้นโล่งเย็นสบาย

การอบสมุนไพรในปัจจุบันควรดำเนินแนวทางที่เน้นในเชิงสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้คนเป็นหลักไม่ใช่เน้นที่ธุรกิจทางการเงินซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้คนที่ยากจนมีโอกาสดูแลและรักษาสุขภาพของตนเองได้และการให้ความรู้ในการนวดตามแบบของชนตาขรวัดที่ผสมผสานกับสมุนไพรก็สามารถสร้างประสิทธิภาพในการอบสมุนไพรได้ดีขึ้น

